

Dokler pa vetrovi in blato od živine ne grejo, če je trebuh kot boben napet, če je živinče z mrzlim potom polito, ter mu oči ven tišijo in se žila komaj čuti, so to slaba znamenja. —

Gospodar mora pred vsem drugim skrbeti, da živino napenjanja ovarje. V ta namen je treba 1) gledati, da živina preveč lačna in požrešna na pašo ne gre, ampak se ji popred nekoliko suhe klaje vrže in piti da; 2) da v jeseni pred na pašo ne gre, dokler mrzla rōsa ne mine; 3) da se tudi v hlevu živini premastne tečne in sočne hrane ne daje, in tudi ne preveč na enkrat, ampak po malem in večkrat po natančnem redu.

Če pa kljubu vsej opaznosti živino vendar le napne, je prvo in vselej potrebno: zabasano blato alj pičo (futer) iz nje spraviti, kar pospešuje tudi izhlapenje vetrov. V ta namen služi brizglja (klestira), s katero se pridno (od konca vsakih 5 minut) žajfnica, pomešana s pestjo kuhinske soli v zadnjico brizglja. Če se vetrovi in blato ne odpró, se naj brizglja s tobakovo vodo. Skuha se na kukih 4 bokalih vode vezek (pakele) navadnega tobaka, tekočini se primeša nekoliko žajfe, če treba tudi olja. Če pa brizglje ni, služi za iztrebljenje roka z oljem pomazana, s katero se noter do rame živini v drobovje seže.

Kot zdravilo za piti je v prvi vrsti živo apno, ki se v vodi raztopi (velikim govedom in konjem gre naenkrat dati 2 lota apna na 2 maslica vode; manjši živini gre manj). Če treba, ponovi se vlivanje apnene tekočine po 2, 3 ali 4krat. Dobro služi tudi, kdor ga pri hiši ima, salmjak (eden do 1/2 kvintelca na polič vode). Tudi jesisih (1—2 maslica na enkrat) dobro služi, ako niso čreva vneta. —

V najnovejših časih rabi se tudi kameno olje (petrolej), z veliko koristijo, toda le, če niso čreva že vneta. (Glej o tem „pratiko“ za l. 1872 proti koncu). — Naj se živinče med tem, ko se mu vliiva, tudi prevaja, toda počasi, ne prenglo.

Pri budem napenjanju se nabôde vamp (prvi želodec), za kar služi poseben nož. K temu je treba pomoči živinskega zdravnika. — Če živini po vsem tem odjenja, nikar ji brž jesti ne daj, ampak želodec in črevo naj imajo za nekoliko časa mir. Dobro bo tudi po prestanem napenjanju čreva in želodec pokrepiti z dišečimi in grenkimi zdravili, kakor so: komilice, kimelj, janež, meta, encijan, kalmež, voda se osoli z grenko soljo (Bittersalz).

(Iz prej navedenih bukev „živinozdravniških“).

Dopisi.

Iz Savinske doline. Naštevajo se razni uzroki, zakaj da smo v Celji s konservativnim kandidatom propali, in tajiti se ne more, da so ti uzroki koli-

kor toliko propad pospeševali. Po mojem prepričanju pa ni nihčér drugi toliko tega kriv kakor — vlada, kar bom kot volilec dokazal.

Po oddanih listkih za volitev volilnega odbora naznani c. k. komisar vspeh, rekoč (po nemški): „Z večino glasov izvoljeni so v volilni komisijon: G. A. Balon s 114, g. B. Bohinec s 113, g. J. Jamnik s 113 glasovi. Za temi dobil je g. dr. Ipavic 70 glasov.“ — Po pravični razmeri moral bi bil komisar od vsako tretjine volilcev enega, torej izmed nas dva vzeti in od nasprotné stranke enega. Tako bi bilo naših 5 v odboru, in ker odbor iz vse množine volilcev voli načelnika, bi bil ta iz naše strani vzet in odbor bi bil 6 naših mož, 1 pa od liberalne strani štel.

Ker je pa komisar 3 liberalce volil, bili smo primorani ž njimi skupaj glasovati za g. Iv. Žužo kot predsednika, ki spada vsaj k zmernim liberalcem; njega je pa zarad bolehnosti nadomestoval g. dr. G. Ipavic. — Tako je bila voda na mlin slovenskim liberalcem napeljana, kateri se naj za to g. komisarju lepo zahvalijo in — vladi prav pokorni bodo! Ko bi bil načelnik od naše strani, bi bila ona prvič več poguma imela; drugič bi ne bil nihčér smel brez izkaznice v volilno sobo iti, tako so pa najeti agitatorji noter tiščali, dokler jih ni č. gospod župnik Balon s povzdignjenim glasom po g. komisarju ven iztiral. Tretjič bi se po natančnem redu ne bi bili naši volilci v dolgem času od polдне do 3. ure popoldné razškropili in se ne — loviti pustili.

Ljubljanski grduni so namreč naše volilce, ako je kateri le k potrebi zunaj se prikazal, kar raztrgati hoteli. Psovalo in klevetalo se je na nje tako, da je človek mislil, da smo krščeniki na enkrat med Turčine v Bosno prišli. — Slednjič bi se pod načelnikom naše stranke ne bi bilo zgodilo, da je eden liberalce glasoval, ki izkaznice ni imel. In tako bi bil po vsakem načinu in kljub nezaslišanemu strahovanju naš kandidat za 3 glase večine imel!

Naši ljudje so s takim prepričanjem, s tolikim narodnim ponosom in navdušenjem za preč. g. Kosarja glasovali, da je domoljubu veselja srce igralo; pa propali smo po vladini enostranosti! — Veselo upanje nas pa za prihodnost oživlja, ker smo se prepričali, da naša stranka na krepkih nogah stoji, kajti kar je v narodu značajnega, prebrisanega, poštenega in bolj premožnega, je vse za kandidata katoliške „pravne“ stranke glasovalo. Nasprotnika volili so z večine duševni in telesni reveži, in pa — nemškutarji, ki so izrekli: „Foschnagg“. Ne bodi vam oponošan!

Iz Gradca. Tukajšnje dijaško društvo „Sloga“ je hotelo imeti že 4. t. m. svoj prvi občni zbor, pa število dijakov, ki so došli, bilo je za zborovanje premalo. Tajnik „Sloge“, znani stud. phil. g. Stifter, je bil tedaj primoran, drugi svoj poziv k zborovanju na vseučiliščno črno desko nabit. V tem pozivu se bere med drugim sledeči stavek:

„Ne bodimo tako malomarni za svoje pravice“ itd. Ne znam, je-li se morejo te besede drugače razumevati, nego da se gospodič Št. silno jezi nad tem, da večina naših vseučiliščnikov noče delati politike, kakor on. Mislim, da nam slov. dijakom že zdrava pamet kaže, da smo dosti na boljem, ako se vsakdor v svoji stroki marljivo izobražuje, kakor pa, da zahajamo v zборе, v katerih se prazna slama mlati. Za nas mladeniče, ne izjemši g. Štifterja, je mnogo dostojneje, ako pustimo politikovanje ter se vsedemo k knjigam. Našemu narodu je treba dobrih strokovnjakov (zvedencev), je treba učenih glav; in ravno gospodom, ki namerjavajo v bodočnosti naše politične pravice braniti, nasvetujem, da si preje zbirajo vednosti, kajti brez dotičnih znanosti ostane politikovanje sploh isto, kar mi imenujemo „prazno slamo mlatiti“.

Poznam dobro slov. dijake in drznem se jim v oči povedati, da ravno tisti, ki po vsi sili hočejo politiko tirati, še pravega pojma o tej besedi nemajo.

Študentje! bolje je in več bodemo koristili narodu svojemu, ako se za zdaj pridno in temeljito učimo in za to skrbimo, da nas bodo naši nasprotniki enkrat spoštovali zaradi mnovega in jedrnatega znanja, nego pa da stavljamo na smeh dijaško čast s tem, da blebečemo po krčmah o politiki. Poglejmo si nemške dijake, kako malo se ti brigajo za politiko, in vendar dobivajo Nemci iz njihove sredine pozneje najučeneje politikarje. Preje mora človek veliko znati, kakor začenja politikovati; tedaj za zdaj k knjigam, pozneje še le na politično polje!

Iz Pišeč. (Ozirn na volitev.) Dobili smo torej s pripomočjo nemčurjev in nevednežev liberalnega zastopnika v državnem zboru. Tega je po nekterih krajih največ kriva malomarnost rodoljubov „pravne stranke“, katerim še ni bilo mar, da bi bili o pravem času po „Gospod.“ razglasiti dali, kako da so se prve volitve vršile. Tistim, ki so za pravično reč kaj delali, moralo je srce vpasti, ko niso mogli ljudem povedati, kako da stvar po onih krajih stoji, ki volijo v Brežicah. V tem pa, ko poštenjaki niso mogli ljudem kaj gotovega poročati, negotovih reči pa niso hoteli, so liberalci in nemškutarji z baharijami in raznimi lažmi ljudi slepili; pomagala sta pridno „Nar.“ in „Tedn.“, razglašajé laži po svetu, da za našega kandidata nihčér alj le nekteri „cekmoštri“ (psovka za poštene kmete) stojé.

Veseli nas pa pri vsem tem, da smo za zdaj propali, najbolj to, da se „pravna“, vsem pravična stranka na vse strani množi, da je v Celjskem okraji in posebno sijajno v Rogatci in na Ptujju že zdaj zmagala. Zmagali bomo tudi mi na spodnji strani, ako do prihodnjih volitev rok križem ne držimo.

Treba je našim ljudem poduka kot ribi vode. Brez stanovitnega poduka se omahljivost in nemškutarska trešlika odpraviti ne da. Poživimo zopet pol. društvo na Globokem in naj se vnovič ustanovijo po drugod. Pred vsem pa: razširjajmo časopise svoje stranke: „Gospodarja“, „Slovenca“, „Novice“! Zastonj se trudijo listi in pošteni možje, ako ljudstvo samo listov ne bere. Komur je mar za blagor ljudstva in ima ob čim, bo tudi kaj žrtvoval, da naroči list za ubožnejšega soseda. Vse dobro Bog z obresti plačuje. Na delo torej rodoljubi!

Iz Saleške doline. (O preteklih volitvah.) Veseli nas, da so kmečke občine v zvezi z domačo častito duhovščino prav pošteno volile. Vrli katoliški Slovenci v Šent-Ilju so imeli za volilne može poštenjake: č. g. A. Šibala, župnika pri sv. Andreji, Fr. Sredenšek a, obč. predstojnika, in Mat. Voħa, srenj. svetovalca. — V Šent-Janži so č. g. župnik Križan z 2 drugima kmetoma krepko za pravično stvar stali. — V Škalah so vrli katoličani volili č. g. kaplana Stiplovšek a, kmeta Jana in Vago. — Tako so pokazale poštene kmečke sreuje, da jim ni vse eno, alj jih zastopa pošten katolišk mož, alj pa liberallec novega kopita.

Drugače je tam, kjer se — kakor v Šoštanji — tržani v volitve mešajo in ljudstvo begajo. Iz šoštanjske fare, kjer se je dr. Vošnjak rodil, sta dva za njega glasovala, eden pa iz bližnje fare v Zavodni. Šoštanjčana preslepili so liberalni Vošnjakovi prijatelji: brat France, Karl Herman in učitelj Kunštič, ki so prav „kunštino“ pa tudi hudobno strahove budili z desetino in tlako. Trije drugi volilci šoštanjske občine z gosp. kaplanom so pa čvrsto stali kot stari grad na naši strani.

Lepo tudi ni, kar so Velenčanje napravili. Kmetje so zylili tržana g. Jož. Raka (Bizjaka) in Fr. Skazo (Špenka), ker so jima zaupali, pa sta vendar vse skazila. Prvi je bil že več let obč. predstojnik, Špenk pa ima žvenk, zato so kmetje mislili, da sta prava moža, pa pokazala sta se plaha zajčka. Večer pred volitvijo je še g. Rak v kazini pri Vošnjakovcih bil, drugi dan pa ga ni bilo volit, pravili so, da sta se s tovarišem na Dunaj k razstavi odpeljala. Naj si bo kar koli, mož beseda nista ostala, ker nista zvršila dela, ki sta ga z volitvijo sprejela. Drugokrat ne volite več takih možakov, ki se v odločivnem času na štučasti rep postavijo.

Iz Ptujja. Tukajšnji šolski okrajni svét je v odloki 9. oktobra t. l. vsem gg. župnikom poslal osebno posvaritev, ki obsega dvojno reč. Pritožuje se, da neki gg. kateketi niso redov iz verstva v zapisnikih zaznamovali; in da po dokončani skušnji iz katekizma niso več šole obiskovali, kar je krivo bilo, da so tudi učenci izostajati začeli.

Kar prvi del te pritožbe zadeva, moramo opomniti, da zarad tega zaslužijo večidel gospodi vašega področja posvaritve, ker gospodi učitelji ne spišejo o pravi dobi katalogov, da bi jih kateketu za vpisovanje izročili. — Vemo slučaje iz lastne skušnje, da se je zapisnik kateketu še le ob 7. uri poslal, o 10. uri je že pa bila skušnja v nižjem razredu dovršena — brez zapisnika. — Kdo zasluži posvaritve? — Tudi iz skušnje vemo, da je učitelj listke — izkaze — konec šolskega leta podpisal in učencem brez znamk iz katekizma razdelil, in na podpis staršem poslal. — Iz skušnje tudi vemo, da je učitelj učence v zlate bukve zapisal brez kateketovega in župnikovega vedenja, in sicer take učence, ki niso ne v vednosti ne v nravnosti pohvale zaslužili. —

Iz druge polovice te posvaritve se pa razvidi, kar slavni svet sam priznava, da, ako kateketa in verstvo iz šole odpravite, vam v naših slovenskih, kršanskih krajih ne bo treba večih šol zidati.

Iz **Kostanjevica** 4. nov. Ne vem, si li „Slov. Gospodar“ že imel kak dopis iz našega kraja ali ne; pa naj si bode tako ali tako, mene je nagnila denes neka posebna reč, da ti pišem. — Vem, da imaš mnogo čitateljev po Slovenskem, med kterimi je gotovo precejšnje število duhovnov. Duhovni pa pridejo marsikdaj v priliko pripravljati cerkvi nove zvonove, kar ni majhna reč. Pri nas v Kostanjevici smo jih tudi napravili letos — in glej, tu imaš uzrok mojega pisanja.

Dobili smo tri lepe zvonove iz zvonarnice gg. Jan. Denzl-na in sinov iz Maribora. Priznati moramo, da je res izvrstno delo. Tako se vjemajo k prejšnjima dvema, da ne samo priprosti ljudje ne morejo prehvaliti ubranega zvonjenja — ampak, da je vseč tudi vsacemu uglajenemu ušesu. Tudi zunanja oblika je jako lična. Prišel je eden gospodov sam k nam, da je bil nazoč, ko so se zvonovi v zvonik vlekli. Ostal je pri nas tri dneve, da je preskrbel potrebne priprave; — pa smemo reči, da se je gospod prikupil vsem s svojo skrbljivostjo in paznostjo, s svojo prijaznostjo in dobrosrčnostjo: — res s svojim prav krščanskim vedenjem posebno, ko so se zvonovi v stolp vlekli. Iz vseh teh razlogov gg. Denzl-na in sinove živo priporočamo čestitej dnhovščini po Slovenskem, prepričani, da se ne bodo kesali, ako njim izročé skrb za nove zvonove. M.

Iz **Konjic** 10. t. m. Včerajšnega zbora našega kat. polit. društva se je lepo število kmetov udeležilo. Pred vsem se je zbranim dal kratek pregled preteklih volitev. Z navdušenjem so vsi zbrani odzdravili pismu, v katerem se gosp. profesor J. Pajk našemu društvu in vsem, ki so pripomogli, da je v Konjicah toliko glasov dobil, srčno zahvaljuje. — Prav pazljivo so tudi kmetje poslušali daljši poduk o dnarnem polomu letošnje spomladi in o sedanjem dnarstvenem stanju v Avstriji. Na koncu se je napravil političen razgled po ši-

rokem svetu. Povsodi nezadovoljnost rase, bolj ko ljudje o svobodi kvasijo. Prav je imel Vitanjski pevec, sklene govornik — ki je že pred letom pel:

„Freiheit je od vruga,
Nam štibre naklada,
Da je že ni več za prestat.“

Za poduk in kratek čas.

Poberki iz liberalnega „Tednika.“

Liberalni slovenski „Tednik“ poroča v št. 19. od 7. nov. iz Gorenjskega na Kranjskem, da tamošnji gosp. duhovniki ob prazniku vseh Svetnikov groše pobirajo, pa za prejeti denar premalo Očenašev za verne duše zmolijo. — Koliko Očenašev da tisti duhovniki zmolijo, je pisatelju neznano, ker ni na Kranjskem, ampak na Štajarskem, pa to dobro ve, da duhovniki zlasti na dušno tudi na Kranjskem z vernim ljudstvom po cele ure v cerkvi za verne duše mrtvaške molitve opravljajo, v tem ko slaboverni liberalci po gostilnicah „Gulasz“ jejo, pivo pijejo, kvartajo, smodke kadijo in — bližnjega grdo obirajo. — Pisatelj tudi ve iz lastne skušnje, da liberalci ob nedeljah in praznikih na „špacir“ alj na dobro voljo gredó, v tem ko gosp. fajmošter pred altarem za verne duše molijo. Hudobni dopisun bi pa tudi moral vediti, da ne gre za to, koliko „Očenašev“ da se molí, marveč za to, da se v cerkvi molí, vkupno z vernim ljudstvom.

Dobro pa tudi vem, da samo eden duhovnik na teden več molitve opravi, kakor deset liberalcev celo leto. Ko je namreč pisatelj še študent bil, je celo leto s kakimi desetimi liberalci obedoval, kterih ni nikdar moliti vidil, k večemu je kateri latinski križ napravil, če je tudi vsak izmed njih ravno toliko latinščine znal, kakor „Tednikov“ poročevalec krščanske nauka. —

Kako vneti so sicer liberalci za molitev za verne duše, kaže to-le. Pred nekaj mesci je bilo prišlo več liberalcev v cerkev matere božje v „Strassengel“ blizo Gradca in pa v cerkev sv. Urbana nad Kamco blizo Maribora. In kaj misliš, dragi bralec, kako so ti ljudje za duše v vicah molili? Pokriti so bili s klobuki v cerkvi in so — kadili tobak, da jih je moral duhovnik v „Strassengel“ iz cerkve nagnati in njim cerkvene duri zapreti. — Kako surovo se včasih liberalci obnašajo, ke dar je treba za koga moliti, je pisatelj tudi že sam skusil. Ko je namreč s presv. Rešnjim telesom k bolniku šel, je naletel na liberalca, ki je ravno stal, kakor bi bil imel kol v hrbtu, in tudi takošnega je že najšel, ki se pred presv. Rešnjim telesom odkril ni, menda zato ne, ker je hotel pokazati, kako da liberalci „vero spoštujejo“.

Ljubezen do molitve je pokazala letos tudi liberalna graška „Tagespost“, ki je v št. 249 od 29. oktobra pravila, da naj se otroci v šoli